

Dvanáct smyslů

Rudolf Steiner

Berlín, 25. dubna 1914

Zápis A:

V naší poslední esoterní úvaze jsme mluvili o tom, že duše se má víc a víc rozprostírat a rozlévat do prostoru; poté se má soustředit v sobě samé, aby viděla, co v ní působí a žije. K tomu vám, drahé sestry a bratři, byly dány formule, které můžete libovolně používat a také je poskytnout ostatním, kteří si tuto esoterní hodinu nevyslechli.

Dnes má být před vaši duši uvedena jiná úvaha, něco konkrétního, nálada, která vám může pomoci vstoupit do duchovního světa.

Uvědomme si, co se děje ve spánku. Éterné a fyzické tělo zůstávají v posteli, zatímco astrální tělo a Já jsou venku v duchovním světě. Čím to je, že člověk během spánku neprožívá vědomě svět, v němž se nachází, tak, jak v denním vědomí prožívá fyzický svět?

Je to proto, že v době, kdy je mimo tělo, v něm žije touha, silné puzení vrátit se do svého fyzického těla. Toto puzení působí jako zatemnění vůči jasnému duchovnímu světu, takže z něj člověk nic nevnímá. Astrální síly, které jsou v něm činné, působí tak silně, že by své fyzické tělo vůbec neopouštěl, kdyby toto tělo nebylo životem ve smyslovém světě tak znavené, tak opotřebované, že naléhavě potřebuje posílení, osvěžení spánkem. Právě tento pud, tato touha po fyzickém těle člověku zabraňuje během spánku vědomě prožívat duchovní světy. Kdyby byl jasnozřivý, viděl by, jak z jeho astrálního těla a Já vycházejí jasné paprsky k fyzickému a éternému tělu; v těchto paprscích je vyjádřena tato touha po znovusjednocení.

Předpokládejme, že někdo by se náhle stal ve spánku jasnozřivým; jak by sám sebe spatřil? Když se tady na fyzické pláni s někým setkáme, máme před sebou jeho fyzickou formu, v níž žije Já.

V duchovním světě tomu tak není; nesmíme si představovat, že tu člověka uvidíme v téže podobě jako na fyzické pláni. Tady ve fyzickém světě vidíme jednotlivé věci navzájem oddělené, s jasnými obrysy; v duchovním světě je tomu jinak. Co tam žije a působí, jsou pohyblivé obrazy; tyto pohyblivé obrazy poznáváme jako bytosti, jako duchy vyšších hierarchií, kteří vysílají své posly, své pomocníky, aby lidské formě daly náležitý výraz. Tito vyslanci, poslové duchů formy jsou dosud takřikajíc na dětském stupni; budou se však vypracovávat výš tou měrou, jakou budou pečovat o lidské Já. Jiná skupina elementárních bytostí, strážci jáství, se vznášejí kolem lidské hlavy. Pracují na jejím myšlení a jsou vysílány duchy formy a pohybu. A zase jiné elementární bytosti, vyslanci duchů moudrosti, působí na srdce člověka a vytvářejí krevní oběh.

Dále jsou elementární bytosti, které působí na tepelný smysl člověka. Nesmíme si to představovat fyzicky, kdy teplo vychází z určitého zdroje; v duchovní sféře vzniká teplo ze vztahu mezi dvěma bytostmi.

Jiné elementární bytosti zase pracují na smyslu pro slovo, to znamená nikoli na mluveném slovu, jak ho jeden člověk může slyšet od druhého člověka; tyto bytosti stojí za jednotlivými souhláskami a samohláskami, tvořícími slovo. Pracují na skladbě písmen a slabik. Člověk, který je mimo tělo, nemůže rozumět slovům, jež se mluví; na to mu chybí fyzický orgán; zato však sleduje elementární bytosti při práci, při níž snášejí jednotlivá písmena, aby vytvořily slovo.

Člověk má dvanáct smyslů, nejen pět, jak nám chce namluvit vnější věda: smysl pro světlo [zrak], smysl pro myšlení, smysl pro teplo, smysl pro rovnováhu, smysl pro slovo, smysl pro život, čich, chuť, sluch, cit [hmat], smysl pro pohyb a smysl pro Já.

Za těmito dvanácti smysly stojí elementární bytosti, služebníci a pomocníci duchů formy, pohybu a moudrosti. Teď se tyto elementární bytosti ještě nacházejí jaksi v dětském stadiu, avšak podle toho, jak bude člověk postupovat a vyvíjet se výše k Jupiteru, budou se vyvíjet i tyto elementární bytosti, poslové vyšších hierarchií; jednou budou tvořit Jupiterův zodiak, budou zvířetníkovými souhvězdími Jupiteru, až Země projde svých sedm kruhů a vše se v jupiterském stavu vynoří z praláji v nové konfiguraci - podobně jako se to, co na nás pracovalo dříve na Měsíci a nyní stojí za našimi smysly, stalo Zodiakem Země.

I Slunce bude Jupiter mít; za ním budou stát bytosti, které dnes působí do naší soustavy krve.

Jen s největším ostychem a obdivem můžeme pohlížet na to, jak se činí celé zástupy elementárních bytostí, aby pracovaly na úžasném chrámu lidského těla.

Uvádějte se, drahé sestry a bratři, ve vážné meditaci do této nálady, jak nespočet elementárních bytostí buduje ten nádherný chrám, který má tvořit obydlí lidského Já! Položme si ještě otázku: Čím to je, že nevidíme, jak elementární bytosti pracují? Protože v okamžiku, kdy se probouzíme ze spánku, nám strážce prahu ukrývá duchovní svět. Probudit se neznámá nic jiného, než zaplašit tyto elementární bytosti z jejich pracoviště. A jakmile jsme v denním vědomí, stará se Ahriman o to, aby nám byl duchovní svět zakryt. Maluje obraz smyslového světa, a jakmile se mu, tomu velkému šalebníkovi, májá, oddáme, stanou se duše, bytosti, které pracují na duchovní ústrojnosti člověka, pro náš pohled neviditelnými. To, co poznáváme jako fyzické tělo, je vše výtvořem Ahrima- novým; naopak v tom, co prožíváme ve fyzickém těle jako duševní život, poznáváme dílo Luciferovo. Lucifer naplňuje naše duševní prožívání do té míry pýchou a zaslepeností, že toto duševní prožívání získává zkreslené představy a pocity vůči duchovnímu světu.

Ex Deo nascimur

In---morimur

Per Spiritum Sanctum reviviscimus.

Ze zápisu B:

Lucifer je tím, kdo nás v noci nenechá dospět k vědomí duchovního světa. Otupuje cit pro duchovní svět tím, že se snaží vytvářet cit pro fyzický svět. V důsledku toho vidíme místo práce bytostí na našich smyslech fyzické tělo; to je čin Luciferův. Smyslový prožitek je činem Luciferovým, prožitek světa je činem Ahri-manovým. Ve dne jsme cele ve svých smyslech, zcela je vyplňujeme, v noci na nich pracují a jsou v nich služebníci hierarchií, božsky-duchovní elementární bytosti. Moudré řízení světů dovolilo zásahy Lucifera a Ahrimana, abychom jako lidé mohli správně dosáhnout svého cíle. Meditace je zvláště pro správné, pozvolné esoterní pocitování účinná tehdy, jestliže se člověk před usnutím pronikne citem: Vstoupím teď do duchovního světa, do úžasného světa bohů, v němž žijí a působí vyšší hierarchie; tyto vyšší hierarchie se o mne starají a pečují, posílají mi síly a nesou mě na svých křídlech; jsem skrze ně silou duchovního světa; pečují o mne jako o duši. E. D. N.

Dokážeme-li ve spánku mimo své fyzické a éterné tělo na chvíli potlačit přání být v těle, aby nás toto přání cele nevyplňovalo, abychom v sobě nebyli my, nýbrž aby v nás byl Kristus, Kristus, který je silou všech hierarchií - je-li On v našem těle a nejen my chceme do něj, čímž vyženeme služebníky hierarchií, kteří tu pracují na našich smyslových orgánech, pak získáme tušení o L. C. M.

Jestliže náležitě prožijeme oba city, dostaví se sám od sebe třetí cit: P. S. S. R.; neboť cestou obou prvních citů se rodí duch, který bývá nazýván Duchem svátým. Tak můžeme vnikat stále hlouběji do rosikruciánské průpovědi, kterou nám vysvětluje Mistr moudrosti a souznění citů, když praví:

V duchu spočíval zárodek mého těla...

GA 266/III